

ринкового процесу реалізації продуктів праці, оптимізації комерційних зв'язків, поліпшення матеріально-технічної бази обігу.

Завдяки діяльності суб'єктів інфраструктури товарного ринку виробники мають можливість сформувати канали розподілу, щоб представити свій товар на ринку. Узгодженість взаємодії суб'єктів товарного ринку здійснюється за допомогою ринкового механізму, утворюючими елементами якого є: товарна пропозиція; споживчий попит; ціна товару.

Відповідно до зазначеного, сучасний товарний ринок виконує такі функції:

- інформативну, яка полягає у забезпеченні суб'єктів ринкової діяльності інформацією щодо рівня витрат, рентабельності виробництва та реалізації, якості та асортименту товарів та послуг;

- регулювальну, суть якої полягає у досягненні відповідності між попитом та пропозицією відповідно до цінних факторів;

- сануючу (економічного відбору), спрямовану на підвищення ефективності виробництва, удосконалення його структури та підтримку рентабельності економіки в цілому;

- соціальну, спрямовану на задоволення потреб людини: за її допомогою підвищується рівень життя населення [2, с. 12].

У загальному вигляді товарний ринок дозволяє: стежити за змінами попиту і пристосуватися до них; спонукати виробників до випуску нових, більш досконалих товарів; розширювати й удосконалювати комерційно-господарські зв'язки; раціонально спрямовувати товарний потік від виробника до споживача в достатньому обсязі, потрібному асортименті та у необхідний час; зберігати товарні запаси; надавати відповідні послуги.

Практика ринкової економіки показує, що товарний ринок має переваги порівняно з іншими господарськими системами: поєднує інтереси продавців і споживачів природним шляхом, без усякого тиску на будь-яку із сторін; зацікавлює виробників у задоволенні потреб, що виражаються через попит; перешкоджає монополізації у виробництві і обігу товарів; звільняє економіку від товарного дефіциту; ефективніше розв'язує проблеми економіки (рівень життя, якість продукції, ефективність виробництва, раціональна структура споживання).

Сучасний товарний ринок – це категорія товарного виробництва, яка не обмежується рамками національної економіки, а в пошуках збуту власної продукції виходить за національні межі. Він характеризується оптимізацією використання важливих факторів виробництва, спрямованих на створення конкурентних засад у його розвитку. Загалом же товарний ринок є регулюючою основою конкурентоспроможності товарів, досягнення рівня міжнародних стандартів. Виходячи з цих особливостей, його можна трактувати як одну з найважливіших систем ринкової економіки, що забезпечує контакти продавців і покупців. Тут укладається величезна кількість контрактів, здійснюється безліч угод, об'єктом яких стають різні товари, виробничі і споживчі послуги.

Література: 1. Беляєв О.О. Політична економія [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://studentbooks.com.ua/content/view/259/50/1/2/> 2. Прокопенко О.В. Інфраструктура товарного ринку навч. пос. / О.В. Прокопенко, В.Ю. Школа, О.О.Дегтяренко, С.М.Махнула / – К.: 3. Шканова О.М. Інфраструктура товарного ринку / О.М.Шканова // Навч. Посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.

Бойко А.В.,
к.е.н., докторант ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
м. Київ, Україна

САМОРОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальним питання національного розвитку є активізація внутрішніх чинників подолання кризових явищ, нарощування потенціалу економічного зростання та підвищення якості життя зі збереженням позитивної динаміки розширеного відтворення природно-ресурсного потенціалу з урахуванням цивілізаційних змін та глобальних викликів сучасності, а також соціально-економічних реалій та тенденцій у національній економіці [1, с. 7-12]. Цінності та принципи, що закріплені у Декларації тисячоліття, залишаються міцною основою для вирішення сучасних та перспективних завдань розвитку як глобального, так і національного рівня. Їх практична

імплементация може бути забезпечена шляхом створення структури, заснованої на трьох фундаментальних принципах: прав людини, рівності і стійкості, зорієнтованої на чотирьох взаємопов'язаних між собою цілях, а саме: соціальний розвиток, екологічна збалансованість, економічний розвиток, мир і безпека. Ці основні цілі узгоджуються з поняттями «свобода від потреб» для нинішнього та майбутніх поколінь, спираючись на три елементи концепції сталого розвитку (економічний, соціальний, екологічний), та «свобода від несправедливості» [5, с. 21].

Разом із тим, формування глобального світу не відмінє (навіть поглиблює) існуючу нерівномірність розвитку країн та народів, існування національних відмінностей та національної ідентичності [2, с. 149-160]. Останнє фактично є важливою умовою розвитку. Так, кожна національна економіка характеризується власним потенціалом (ресурсами та умовами), котрий сприяє її розвитку – змінам у структурній та якісно-кількісній формах, що відбуваються в економічній системі. Ці зміни відображають характер функціонування національної економіки.

Саморозвиток національної економіки має місце на усіх етапах економічного циклу: у період кризи, депресії, поштовплення й піднесення. Фактично він є ендогенною основою стійкості будь-якої національної економіки. Саморозвиток економіки не є ізольованим від зовнішніх факторів та умов фінансового, економічного та політичного впливу. За сучасних високих рівнів взаємодії та взаємозалежності національних економік, підсилених тенденціями та особливостями глобального розвитку [3, с. 12-26], питання саморозвитку національної економіки з одного боку не відкидає потреби у взаємодії із зовнішніми контрагентами, з іншого боку – не розраховувати лише на впливи (допомогу) ззовні є завданням принципово важливим. Невід'ємною умовою розвитку національної економіки є оптимальне й ефективне використання, перш за все, ендогенних ресурсів, орієнтоване на виробництво кінцевої, високотехнологічної продукції. Саморозвиток передбачає забезпечення постійного збереження умов для динамічного розширеного відтворення потенціалу національної економіки. Одним з джерел саморозвитку є прибуток суб'єктів господарювання. Так, саморозвиток економіки базується на самоокупності, рентабельності та самофінансуванні. Ще одним показником саморозвитку є частка малих підприємств у ВВП країни. Врахувати соціально-екологічну складову саморозвитку дозволяє оцінка фінансування соціальної та екологічної сфер економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях.

В умовах значної відкритості національних економік державне регулювання економіки повинно бути зорієнтоване на організовану сукупність взаємопов'язаних регуляторних дій в економічній сфері з метою забезпечення збалансованого і соціально орієнтованого розвитку національної економіки. Важливими прогресивними функціями держави при цьому є нормативно-правова та організаційно-економічна підтримка модернізації існуючих та створення нових екологічно-безпечних виробництв, стимулювання попиту на екологічно-безпечну продукцію українських підприємств через оптимізацію структури внутрішнього попиту, нарощування енергозбереження через впровадження енергозберігаючих технологій, інформування суспільства та підприємців щодо реалізації концепції сталого розвитку. Вони закладають секторальні та галузеві напрями такого розвитку національної економіки. При цьому природною основою економічної стійкості є свідомість та зрілість суспільства. Основними принципами нової конкурентоспроможної економічної моделі для України є самоорганізація та саморозвиток Людини і суспільства загалом. Це є внутрішні фактори, що здатні сформуувати стійку національну економіку в умовах глобальних зрушень.

Література: 1. Економічний розвиток // Бюлетень НБУ. – 2012. – №10 (235). – 187 с. 2. Єрмоленко В.А. Глобалізація і безпека розвитку. Навч. посібник. – Черкаси: Вертикаль, видавець Кандич С.Г., 2012. – 336 с. 3. Мировая экономика: Глобальные тенденции за 100 лет / под ред. И.С. Королёва; РАН Институт МЭ и МО. – М.: Экономист, 2003. – 603 с. 4. Ходжаян А.О. Макроекономічні умови стійкого розвитку національної економіки / А.О. Ходжаян // Теоретичні та прикладні питання економіки. Зб. наук. пр. Вип. 26 (за заг. ред. проф. Єханурова Ю.І., Шегди А.В.). – К.: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2011. – С. 128-141. 5. Realizing the future we want for all: Report to the Secretary-General. – USA: New York, June 2012. – 52 p.